

AUZOLAN ESPERIENTZIAK

Ibaiko zaborra biltzea, kirola eta artea uztartuz

Itsaso eta mendietako hondakinak biltzeaz gain, gero eta gehiago dira ibaietako zaborra garbitzeari ekin dioten kolektiboak. Horretarako antolatu du Donostiako Gondolin Klubak Garbibai lasterketa: kirol eta lehia giroan, zabor biltzea eta artea jorratzen ditu, elkarlana oinarri.

| LIDE HERNANDO |

Argazkiak: Marcelo Díazek utziak

JACQUES COUSTEAUK ESAN ZUEN: “XX. mendean, gizadiaren historia guztian baino min handiagoa egin zaio lur planetari”. XXI. mendean ere ez dirudi gauzak hobera egin duenik eta gizakiok sortutako hondakin arazoa lehen mailako kezka bihurtu da dagoneko. Horren jakitun da Gondolin Klubeko kide eta sortzaile Marcelo Díaz. Kirola egiteko behar duten espazioa, ura, espazio garbia izatea funtsezkoa da klubarentzat, eta hala izan dadin saiatzen dira. Betidanik itsasora begira egon den Donostia bezalako hiri batean, bestalde, klubak hasieratik argi zuen Urumea ibaiari arreta berezia jarriko ziola, bai bere jardueretan baita zaintzan ere. “Ibaiak, itsasoa eta mendiak ez bezala, ahaztuak izan dira hondakin garbiketari dagokionez”, dio uruguaiarrak.

Stand Up Paddle modalitatea praktikatuz –ohol baten gainean zutik arraun egitea–, ibaia garbitzea helburu duen munduko lehen lasterketa da Garbibai

Iaz, Garbibai ekimena jarri zuen martxan klubak, eta urtero errepikatzea da asmoa. Stand Up Paddle modalitatea praktikatuz –ohol baten gainean zutik arraun egitea–, ibaia garbitzea helburu duen munduko lehen lasterketa da Garbigai. “Ideiaren oinarria lagun australiar batek esandakoari esker bururatu zitzaidan: bertako surflariak, hondartzara doazen bakoitzean, gutxienez hiru hondakin solido hartzeko ohitura dute –dio Díazek–. Utopiko jarriz, gutariko bakoitzak hori egingo balu munduan zenbat zabor jasoko ote zen pentsatzen jarri nintzen. Hori lortzea ezinezkoa den arren, guk auzi horretan gure harri-koskorra ekartzea pentsatu genuen”.

Ezohiko kirol ekimena

Garbibaik, alde batetik, ohiko lasterketa baten ezaugarriak ditu. Bost lagunez osatutako taldetan gauzatzen da lehia, eta taldeko pertsona batek 13 kilometroko abiadura-lasterketa egin behar du Urumean zehar, bidean gutxienez hiru zabor arrasto jasoz. Bitartean, taldeko gainerako lauek bi orduren buruan

ahal bezain zabor gehien jaso behar dute eta euren oholaren gainean eraman. Epaimahaiak ebatziko du talde irabazlea zein den, lasterketa egin dutenen denbora, jasotako zabor kopurua eta aurkitutako hondakinen balio artistikoa kontuan hartuta. “Gure helburu behinena ondo pasatzeko jarduera egitea zen, zaborraren arazoa aintzat hartuko zuena –adierazi digu antolatzaileak–. Gerora konturatu ginen, azken batean, auzolanean egindako ekintza ere bada”.

Ekimenaren alde artistikoa Donostia 2016ko Olatutalka egitasmoarekin batera hasi ziren jorratzen. 2011. urtean izan zen, Garbiba oraindik sortze prozesuan zela. Klubeko bazkide askok harremana zuten artearen munduarekin, eta interesgarria iruditu zitzaizkien auzolan kolektiboari ezaugarri hori gehitzea. “2012. urtean lehen edizioa egin ostean, aurkitutako hondakin bitxienei argazkiak atera genizkien, eta artean jakitun den kide bati erakutsi nizkion. Hark objektu horiek erakusketa batean jartzeko modukoak zirela esan zidan, eta ez genuen bitan pentsatu”.

Lasterketatik harago

Lehenengo urtean ezin izan zuten erakusketarik egin, aurkitutako objektuak birziklutzerara eraman baitzituzten lasterketa amaitu eta berehala. Bigarrenaren ostean, ordea, aurkitutako hondakin ikusgarrienekin erakusketa egin zuten Punto Dendan, Donostiako merkataritza bulegoan. Hondakinei ateratako argazkirik bitxiak ere postal moduan oparitzen dituzte klubean, promozio gisa. “Denetarik ateratzen dute lehiakideek lasterketan... Batek errebolber bat topatu zuen behin!”, dio Díazek. Argazki horiek hurrekin tailerrak egiteko ere erabi-

Ezkerreko orrian, lehiakideak lasterketaren hasieran. Jasotako hondakinekin banaketa kromatikoa egiten dute, beste zenbait gauzen artean, erakusketarako (goiko irudian).

li dituzte, zaborraren errealitateaz txikiak ere jabetu daitezten. “Ez diegu inongo leziorik ematen, tailerretan haurrak dira argazkiak hartu eta hondakin bakoitzaren atzeko istorioa asmatzen dutenak –azaldu du Garbibaiko kideak–. Hainbat auzotan egin ditugu tailerrak eta umeez euren bizipenen arabera kontatzen dituzte hondakinen gaineko istorioak”.

Bi edizioen ostean, Olatutalkako kultur teknikari Iker Tolosak argi du Garbiba kulturalki potentzial handia duen ekimena dela. “Zaborraren artea egiteaz gain, ibaiak utzita ditugula gogorarazi digu, are garrantzitsuagoa ‘marko paregabeari’ begira bizi den hiri honetan. Bestalde, garbitzea gauza dibertigarria izan daitekeela pentsarazi du, kontzientziak irauliz. Dena

ondo badao, beste ibaietara zabaldu nahiko genuke ekimena”.

Tolosak gaineratu duenez, “Olatutalkakok Garbiba eraldaketa sozialerako tresna simbolikoa izan daitekeela uste dugu. Jasotzen den zabor kopurua handia da, baina ez da inolaz ere jaso daitekeen guztia. Lasterketa dibertigarri eta arte modernoko erakusketa ikusgarri baten atzean, mezu sakona bidali nahi duen ekintza kolektiboa da, azken finean”.

Azkenik, ezin dugu ahaztu Garbiba ez dela ibaien garbiketaz kontzientzia hartu duen kolektibo bakarra, ezta lehena ere. Badaude beste batzuk, Urgarden kasu, jarduera ludikoekin nahastu gabe hilero ibairen bat garbitzeko deialdia egiten dutenak. Euren webgunean deialdi irekiak egiten dituztenez, kolektiboko kideez gain, garbitzera doazen ibaiaren inguruan bizi diren herritarrak ere batu ohi zaizkie gehienetan. ■

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak 2003an abiarazitako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Orentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzari esker urterik urte osatuz doa ZIO bilduma. Zientziara hurbiltzeko liburu erakargarri eta erabilgarriak eskainiz, euskara eta jakintza uztarturik jartzen dira edonoren esku.

BIZKAIA BIZIA